

بررسی نیازهای اطلاعاتی بهداشتی و اطلاع‌یابی سلامت در میان کاربران کتابخانه‌های عمومی استان مازندران در سال ۱۳۹۵: یک گزارش کوتاه

عارف ریاحی^۱

دریافت مقاله: ۹۶/۳/۲۴ ارسال مقاله به نویسنده جهت اصلاح: ۹۶/۴/۱۸ دریافت اصلاحیه از نویسنده: ۹۶/۶/۲ پذیرش مقاله: ۹۶/۷/۲۶

چکیده

زمینه و هدف: اطلاعات بهداشتی و مرتبط با حوزه سلامت، نقشی مهم و اساسی در افزایش سطح سلامت افراد جوامع امروزی دارد و می‌تواند بستر مناسبی را جهت رشد و توسعه نظام‌های سلامت کشورهای مختلف فراهم آورد. هدف از مطالعه حاضر بررسی نیازهای اطلاعاتی بهداشتی و نحوه دسترسی به اطلاعات سلامت در میان مراجعه‌کنندگان به کتابخانه‌های عمومی استان مازندران است.

مواد و روش‌ها: پژوهش حاضر در زمره مطالعات توصیفی قرار می‌گیرد. جامعه پژوهش را ۳۸۴ نفر از مراجعان به کتابخانه‌های عمومی استان مازندران در سال ۱۳۹۵ تشکیل می‌دهند. برای جمع‌آوری اطلاعات از پرسش‌نامه محقق‌ساخته و برای تجزیه و تحلیل اطلاعات از آمار توصیفی و آزمون‌های ناپارامتری Mann-Whitney و Kruskal-Wallis استفاده شده است.

یافته‌ها: یافته‌ها نشان داد که اطلاعات مربوطه به «دستیابی به زندگی سالم» و «بیماری‌های عفونی غیرواگیر» با میانگین ۴/۱۱ و ۴/۰۴، به‌عنوان مهم‌ترین نیازهای اطلاعاتی مراجعان شناسایی و بیشتر افراد (۱۰۳ نفر)، نیاز به دریافت اطلاعات در طول روز را زیاد (۲۸/۱٪) و پزشکان و تلویزیون را مهم‌ترین مجاری کسب اطلاعات سلامت ذکر کرده‌اند (به ترتیب ۳۴۸ نفر، ۹۴/۸٪ و ۳۲۶ نفر، ۸۸/۸٪).

نتیجه‌گیری: افراد نقش کتابخانه‌ها و کتابداران را در کسب اطلاعات سلامت بسیار مهم ارزیابی نموده‌اند. کتابخانه‌های عمومی می‌توانند با برنامه‌ریزی مناسب در رفع نیازهای اطلاعاتی و ارتقای آگاهی افراد در حوزه بهداشت و سلامت تأثیر مثبتی داشته باشند.

واژه‌های کلیدی: نیاز اطلاعاتی سلامت، اطلاع‌یابی سلامت، کتابخانه عمومی، مازندران

۱- دکتری علم اطلاعات و دانش‌شناسی، دانشگاه آزاد اسلامی، واحد علوم و تحقیقات، باشگاه پژوهشگران جوان و نخبگان، تهران، ایران

تلفن: ۰۱۱-۳۳۸۸۳۰۱۲، دورنگار: ۰۱۱-۳۳۸۸۳۰۱۲، پست الکترونیکی: ariahi1986@gmail.com

مقدمه

اطلاعات نقش مهمی در افزایش آگاهی و دانش افراد در دنیای امروزی دارد و از بزرگ‌ترین سرمایه‌های اصلی کشورها محسوب می‌شود [۱]. افراد برای پیشبرد فعالیت‌ها و اهدافشان به اطلاعات نیاز دارند و یکی از مهم‌ترین نیازهای اطلاعاتی آنها در زندگی روزمره، نیازهای اطلاعاتی مربوط به بهداشت و سلامت است. اطلاعات سلامت طیف وسیعی از اطلاعات را شامل می‌شود: از جمله، اطلاعات درباره بیماری‌ها و نحوه پیشگیری و درمان اولیه آنها که یکی از دغدغه‌های اصلی برای بسیاری از افراد در جامعه است [۲]. درواقع، تأمین سلامت و حفظ و ارتقای آن، نیازمند برخورداری مردم از آگاهی‌های ضروری بهداشتی است [۳] و در این مسیر، اطلاعات بهداشتی و مرتبط به سلامت، نقش ویژه و تعیین‌کننده‌ای را ایفا می‌کند. بر اساس تحقیقات گسترده‌ای که در رابطه با چگونگی جستجوی اطلاعات میان عموم مردم انجام شده است، مشکلات بهداشتی و سلامت یکی از رایج‌ترین و مهم‌ترین موضوعاتی بوده است که افراد به دنبال اطلاعات مربوط به آن بوده‌اند [۴]. بنابراین، دسترسی‌پذیر نمودن اطلاعات مربوط به حوزه بهداشت و سلامت برای افراد جامعه، امری لازم و ضروری بوده که موجبات توسعه نظام سلامت جوامع و کشورها را نیز فراهم می‌آورد [۵].

از سوی دیگر، باید اشاره کرد که ارتقای سلامت در یک جامعه نیازمند همکاری و مشارکت کلیه سازمان‌ها و نهادهای اجتماعی در آن جامعه است [۶]. در این میان، کتابخانه‌های عمومی یکی از مهم‌ترین و اثرگذارترین مؤسسات آموزشی هستند که دانش و منابع اطلاعاتی را در تمامی حوزه‌های دانش بشری و برای تمامی اقشار جامعه برابر با نیازهایشان فراهم می‌آورند [۷]. بررسی

مطالعات صورت‌گرفته نشان می‌دهد که مراجعه به کتابخانه‌ها برای کسب اطلاعات پزشکی و سلامت طی سال‌های اخیر افزایش یافته است و بسیاری از کتابخانه‌ها، تغییرات و راهکارهایی را برای ارائه بهتر خدمات اطلاعات پزشکی و بهداشتی در نظام خود انجام داده‌اند [۸].

بسیاری از افراد جامعه به دلیل عدم دسترسی به اینترنت و کامپیوتر، فقدان سواد اطلاعاتی، فقدان سواد سلامت و بسیاری از عوامل دیگر، دسترسی کامل و مطلوبی به اطلاعات سلامت ندارند و به همین دلیل، آنها نقش کتابداران و کتابخانه‌های عمومی را در فرایند کسب اطلاعات سلامت، ویژه و مؤثر عنوان کرده‌اند [۹]. کتابخانه‌های عمومی نیز به‌عنوان نهادهایی تأثیرگذار می‌توانند در تأمین و تسهیل اطلاعات موردنیاز افراد همکاری کند و با برنامه‌ریزی و سیاست‌گذاری‌های مناسب، نقشی برجسته در جهت ارتقای سلامت افراد جامعه داشته باشند [۱۰]. بررسی نیازهای اطلاعاتی و نیز رفتار اطلاع‌یابی سلامت استفاده‌کنندگان از کتابخانه‌ها می‌تواند برای ارائه تأمین منابع اطلاعاتی و نیز خدمات مناسب، سودمند باشد و کتابخانه‌های عمومی را در برنامه‌ریزی‌های اساسی این فرایند یاری نماید. با توجه به مطالب ذکرشده، هدف از مطالعه حاضر بررسی نیازهای اطلاعاتی بهداشتی و نحوه دسترسی به اطلاعات سلامت در میان مراجعان به کتابخانه‌های عمومی مازندران است.

مواد و روش‌ها

پژوهش حاضر از نوع توصیفی و در سال ۱۳۹۵ صورت گرفته است. جامعه آماری مطالعه حاضر را کلیه کاربران کتابخانه‌های عمومی استان مازندران (وابسته به نهاد کتابخانه‌های عمومی کشور) تشکیل می‌دادند. با توجه به عضویت بیش از ۱۰۰۰۰ نفر در کتابخانه‌های عمومی استان مازندران، حجم نمونه بر اساس جدول مورگان،

استفاده از نرم‌افزار SPSS نسخه ۱۷ صورت پذیرفت و سطح معنی‌داری در آزمون‌ها ۰/۰۵ در نظر گرفته شد.

نتایج

میانگین سنی کاربران موردبررسی ۳۲/۷ سال و دامنه آن از ۱۵ تا ۶۷ سال متغیر بود. ۱۵۴ نفر از آنها مرد (۴۲٪) و ۲۱۳ نفر زن (۵۸٪) بودند. ۲۳۲ نفر مجرد (۶۳/۲٪) و ۱۳۵ نفر متأهل (۳۶/۸٪) بودند. بر اساس سطح تحصیلات، ۱۷ نفر از آنها بی‌سواد (۴/۶٪)، ۴۶ نفر دارای تحصیلات ابتدایی و راهنمایی (۱۲/۵٪)، ۱۴۴ نفر دارای تحصیلات متوسطه و دیپلم (۳۹/۳٪)، ۱۰۸ نفر دارای تحصیلات کاردانی و کارشناسی (۲۹/۴٪) و ۵۲ نفر دارای تحصیلات کارشناسی ارشد و بالاتر (۱۴/۲٪) بوده‌اند. به‌علاوه، ۳۷ نفر از آنها در بازه سنی تا ۲۰ سال (۱۰/۱٪)، ۱۰۵ نفر در بازه سنی ۲۱ تا ۳۰ سال (۲۸/۶٪)، ۸۸ نفر در بازه سنی ۳۱ تا ۴۰ سال (۲۴٪)، ۷۳ نفر در بازه سنی ۴۱ تا ۵۰ سال (۱۹/۹٪)، ۴۶ نفر در بازه سنی ۵۱ تا ۶۰ سال (۱۲/۵٪) و ۱۸ نفر در بازه سنی بیش از ۶۰ سال (۴/۹٪) قرار داشته‌اند. یافته‌های به‌دست‌آمده از آزمون‌های یومن-ویتنی و کروسکال والیس نشان داد که بین نیازهای اطلاعاتی مراجعان به کتابخانه‌های عمومی و سن، جنسیت، وضعیت اشتغال، وضعیت تأهل و سابقه بیماری خاص تفاوت معنی‌داری وجود ندارد ($P < 0/05$). در صورتی که تفاوت معنی‌داری میان سطح تحصیلات افراد و نیازهای اطلاعاتی بهداشتی آنها مشاهده شده است. همچنین یافته‌ها نشان داد که نیاز به دریافت اطلاعات مرتبط با «دستیابی به زندگی سالم» با میانگین ۴/۱۱ به‌عنوان مهم‌ترین نیاز اطلاعاتی بهداشتی مراجعان شناسایی شده است (جدول ۱).

۳۸۴ نفر تعیین گردید و افراد به‌صورت در دسترس انتخاب شدند.

برای گردآوری اطلاعات نیز از پرسش‌نامه استفاده شده است. این پرسش‌نامه در ۴ بخش تنظیم و به ترتیب در ارتباط با اطلاعات جمعیت‌شناختی (سن، جنسیت، سطح تحصیلات، وضعیت تأهل و غیره)، نیازهای اطلاعاتی بهداشتی (شامل ۱۰ سؤال)، نیازهای اطلاعاتی بیماری‌ها بر اساس کتاب طبقه‌بندی بیماری‌های جهانی (International Classification of diseases) (شامل ۹ سؤال) و ارزیابی اطلاعاتی سلامت بر اساس مطالعه Okhovati و همکاران (شامل ۱۲ سؤال) بوده است [۱۱]. اساس امتیازدهی در پرسش‌نامه فوق، طیف پنج‌گزینه‌ای لیکرت (خیلی کم تا خیلی زیاد از ۱ تا ۵) بوده است. روایی پرسش‌نامه توسط متخصصان علم اطلاعات و دانش‌شناسی، مدارک پزشکی و مدیریت و فناوری اطلاعات سلامت تأیید و برای تعیین پایایی پرسش‌نامه از آلفای کرونباخ استفاده شده که این میزان برای دو بخش نیازهای اطلاعاتی بهداشتی و اطلاعاتی سلامت به ترتیب برابر ۰/۷۶ و ۰/۸۳ به دست آمده و پایایی نیز مورد تأیید قرار گرفته است.

پرسش‌نامه با رضایت شخصی نمونه‌ها میان جامعه آماری در بازه زمانی شهریور تا اسفند ۱۳۹۵ (کاربران و مراجعان کتابخانه‌های عمومی استان مازندران) توزیع و ۳۶۷ پرسش‌نامه که بدون عیب و نقص تکمیل شده بودند، مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفت و سایر پرسش‌نامه‌ها که به‌صورت کامل تکمیل نشده بود، کنار گذاشته شد. برای تجزیه و تحلیل داده‌ها با آمارهای توصیفی (فراوانی، میانگین، انحراف معیار) و نیز آزمون‌های ناپارامتری Mann-Whitney و Kruskal-Wallis و با

جدول ۱- توزیع فراوانی نیازهای اطلاعاتی بهداشتی مراجعان به کتابخانه‌های عمومی استان مازندران در سال ۱۳۹۵

نیازهای اطلاعاتی بهداشتی	بسیار کم فراوانی (درصد)	کم فراوانی (درصد)	متوسط فراوانی (درصد)	زیاد فراوانی (درصد)	خیلی زیاد فراوانی (درصد)	میانگین انحراف معیار
اطلاعات تغذیه	۳۰ (۸/۱۷)	۵۴ (۱۴/۷۱)	۹۱ (۲۰/۸۰)	۷۲ (۱۹/۶۲)	۱۲۰ (۳۲/۷۰)	۳/۵۴ ±۱/۱۸
اطلاعات دارویی	۱۷ (۴/۶۳)	۴۰ (۱۰/۹۰)	۶۴ (۱۷/۴۴)	۱۰۳ (۲۸/۰۷)	۱۴۳ (۳۸/۹۶)	۳/۸۶ ±۱/۰۳
اطلاعات حمایتی روانی	۲۴ (۶/۵۴)	۸۰ (۲۱/۸۰)	۷۵ (۲۰/۴۴)	۹۹ (۲۶/۹۷)	۸۹ (۲۴/۲۵)	۳/۴۱ ±۱/۲۲
اطلاعات شغلی بهداشتی (طب کار، بهداشت محیط)	۳۳ (۸/۹۹)	۶۱ (۱۶/۶۲)	۷۵ (۲۰/۴۴)	۹۰ (۲۴/۵۲)	۱۰۸ (۲۹/۴۳)	۳/۴۹ ±۱/۰۹
اطلاعات عمومی بهداشتی و سلامت	۲۰ (۵/۴۵)	۴۲ (۱۱/۴۴)	۹۸ (۲۶/۷۰)	۹۳ (۲۵/۳۴)	۱۱۴ (۳۱/۰۶)	۳/۶۵ ±۱/۰۶
کنترل و مدیریت بیماری	۲۰ (۵/۴۵)	۳۱ (۸/۴۴)	۷۷ (۲۰/۹۸)	۷۹ (۲۱/۵۳)	۱۶۰ (۴۳/۶۰)	۳/۸۹ ±۰/۹۲
اطلاعات مراقبتی و روش‌های درمان بیماری	۲۵ (۶/۸۱)	۶۳ (۱۷/۱۶)	۷۹ (۲۱/۵۳)	۸۰ (۲۱/۸۰)	۱۲۰ (۳۲/۷۰)	۳/۵۶ ±۰/۹۸
اطلاعات مربوط به مکان‌ها و مراکز بهداشتی و درمانی	۳۶ (۹/۸۱)	۴۴ (۱۱/۹۹)	۱۰۰ (۲۷/۲۵)	۱۱۲ (۳۰/۵۱)	۷۵ (۲۰/۴۴)	۳/۴۰ ±۱/۰۷
اطلاعات مربوط به خدمات مراکز بهداشتی و درمانی	۳۹ (۱۰/۶۳)	۵۴ (۱۴/۷۱)	۱۳۱ (۳۵/۶۹)	۸۳ (۲۲/۶۲)	۶۰ (۱۶/۳۵)	۳/۱۹ ±۱/۱۰
دستیابی به زندگی سالم	۱۴ (۳/۸۱)	۳۵ (۹/۵۴)	۴۴ (۱۱/۹۹)	۷۶ (۲۰/۷۱)	۱۹۸ (۵۳/۹۵)	۴/۱۱ ±۱/۰۳

یافته‌ها همچنین نشان داد که مراجعان نیاز به دریافت اطلاعات مربوط به بیماری‌های عفونی واگیر و مسری (از قبیل آنفلوآنزا، ایدز، سل و غیره) را با میانگین ۴/۰۴ به‌عنوان مهم‌ترین نیاز اطلاعات در ارتباط با بیماری‌ها ذکر کرده‌اند. نیازهای اطلاعاتی بیماری‌های غیرعفونی غیرواگیر (بیماری‌های قلبی، سرطان، دیابت و غیره) در رتبه دوم و پس از آن بیماری‌های با عوامل ناشناخته، بیماری‌های ژنتیکی، بیماری‌های روانی، بیماری‌های خود ایمنی،

بیماری‌های ناشی از سوءتغذیه و بیماری‌های سمی و مسمومیت‌های دارویی قرار داشته است. اطلاعات در ارتباط با سایر بیماری‌ها (معلولیت‌ها، عیوب چشم، سکت و غیره) نیز از دیگر نیازهای اطلاعاتی مراجعان به کتابخانه‌های عمومی عنوان شده است. یافته‌های مطالعه نشان داد که احساس نیاز افراد به اطلاعات بهداشتی و سلامت در طول روز به ترتیب زیاد (۱۰۳ نفر، ۲۸/۱٪)، خیلی زیاد (۹۱ نفر، ۲۴/۸٪)، متوسط

(۷۹ نفر، ۲۱/۵٪)، کم (۴۲ نفر، ۱۱/۴٪) و خیلی کم (۳۵ نفر، ۹/۵٪) بوده است. در میان منابع مورد استفاده برای جستجوی اطلاعات سلامت نیز پزشکان و متخصصان با ۹۴/۸٪ بیشترین نقش و پس از آن، تلویزیون، پرستاران و متخصصان بهداشت و سلامت، اینترنت، رادیو، دوستان و آشنایان، مجلات، بروشور، روزنامه و کتاب قرار داشته است. در میان منابع اینترنتی نیز موتورهای جستجو (گوگل) و شبکه‌های اجتماعی با ۹۲/۹٪ و ۹۰/۷٪ بیشترین تأثیر را داشته‌اند (به ترتیب با ۳۴۱ و ۳۳۳ نفر). افراد مورد بررسی، «کسب اطلاعات کلی و مربوط به سلامت»، «آگاهی از مسائل جدید در حوزه سلامت» و «جمع‌آوری اطلاعات برای جلوگیری از بیماری» را مهم‌ترین اطلاعات پیش از مراجعه به پزشک و «کسب اطلاعات در مورد داروهای تجویز شده»، «چک کردن علائم بیماری و تشخیص پزشک» و نیز «تصمیم‌گیری برای انتخاب درمان» را مهم‌ترین اطلاعات در طول مراجعه به پزشک و درمان بیماری ذکر کرده‌اند. همچنین آنها نقش کتابخانه‌های عمومی را زیاد (۳۵/۷٪، ۱۳۱ نفر)، متوسط (۱۸/۵٪، ۶۸ نفر)، کم (۲۱٪، ۷۷ نفر) و بدون تأثیر (۲۴/۸٪، ۹۱ نفر) ذکر کرده و مهم‌ترین دلیل استفاده از این مراکز را «راهنمایی کتابداران» (۲۷٪، ۹۹ نفر)، «عدم پرداخت هزینه» (۲۲/۹٪، ۸۴ نفر)، «دسترسی به منابع به‌هنگام و روزآمد» (۱۹/۳٪، ۷۱ نفر)، «دسترسی به تعداد منابع زیاد» (۱۸٪، ۶۶ نفر) و «دسترسی به منابع کاربردی و ساده» (۱۲/۸٪، ۴۷ نفر) عنوان داشته‌اند.

بحث

نتایج پژوهش نشان داد که دغدغه‌های فردی در رابطه با دسترسی به اطلاعات سلامت میان افراد در سطح بالایی قرار دارد و آنها زندگی سالم و عاری از بیماری و مشکلات بهداشتی را به‌عنوان اصلی‌ترین مسئله پیش‌رو در حوزه بهداشت و درمان مطرح نموده‌اند. همچنین بر اساس یافته‌های پژوهش می‌توان استنتاج نمود که اهمیت و حساسیت بسیار زیادی برای افراد در مواجهه با بیماری‌ها وجود دارد و آنها برای درمان و آگاهی از بیماری‌ها به جستجوی اطلاعات روی می‌آورند. بسیاری از مطالعات پیشین نیز نشان داده است که دریافت اطلاعات مربوط به بیماری‌ها و آگاهی افراد در رابطه با آن بیماری، می‌تواند کمک بزرگی به بیماران بکند و در فرایند درمان و جلوگیری از مزمن و شدید شدن آن بیماری اثرگذار باشد [۱۲].

بیشتر افراد تأکید کرده‌اند که بخش عمده اطلاعات بهداشتی مورد نیاز خود را از طریق تلویزیون دریافت می‌کنند. نتایج بسیاری از مطالعات پیشین از جمله Zare و همکاران نیز بیان داشته‌اند که تلویزیون نقش مهمی در اشاعه اطلاعات سلامت دارد و افراد، بخش زیادی از اطلاعات بهداشتی خود را از طریق این نوع رسانه‌ها دریافت می‌کنند [۱۳]. این امر نشان می‌دهد که افراد مورد بررسی تمایل زیادی برای دریافت اطلاعات از سایر کانال‌های اطلاعاتی ندارند و در زمره جستجوگران غیرفعال اطلاعات سلامت قرار می‌گیرند. آنها برای دسترسی به اطلاعات، از الگوی اصل کمترین تلاش (Principle of least effort) پیروی کرده و برخلاف آنها، جستجوگران فعال، اطلاعات مورد نیاز خود را از منابعی از قبیل کتاب، اینترنت، روزنامه‌ها و مجلات و غیره دریافت می‌کنند.

به‌علاوه، نتایج مطالعه حاضر نشان داد که پزشکان و متخصصان، نقش غیرقابل‌انکاری در اشاعه و انتقال اطلاعات بهداشت و سلامت در میان افراد مورد مطالعه داشته و بیشتر آنها بر دسترسی به اطلاعات بهداشتی خود از طریق پزشکان تأکید داشته‌اند. می‌توان بیان داشت که پزشکان از جایگاه ویژه‌ای در نظام سلامت کشور برخوردار هستند و دولت و وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی می‌توانند با برنامه‌ریزی و سیاست‌گذاری‌های مناسب در راستای ارتقای سطح کمی و کیفی دسترسی افراد جامعه به پزشکان و متخصصان، افزایش آگاهی و اطلاعات بهداشتی مردم و به تبع آن ارتقای سطح سلامت عمومی جامعه را فراهم نمایند. گسترش و توسعه ابزارهای جدید فناوری اطلاعات در بخش سلامت از قبیل اینترنت، شبکه‌های اجتماعی و غیره و استفاده آن توسط افراد در جامعه، موجبات شکوفایی هر چه بیشتر آگاهی افراد در حوزه بهداشت و سلامت را به وجود می‌آورد و مردم را در دسترسی به اطلاعات مورد نیازشان در حوزه پزشکی و در عصر نوین اطلاعاتی (همراه و همگام با سایر جوامع توسعه‌یافته و صنعتی) یاری خواهد رساند. به‌علاوه، پیشنهاد می‌شود که کتابخانه‌های عمومی با برنامه‌ریزی‌ها و سیاست‌گذاری‌های مناسب در رابطه با گسترش فعالیت‌های اطلاع‌رسانی خود با محوریت بهداشت و سلامت و اقداماتی از قبیل برگزاری نمایشگاه‌های سلامت، دعوت از کارشناسان بهداشت و حوزه درمان و سلامت، برگزاری نشست‌ها، گردهمایی‌ها و جشنواره‌های مختلف و متنوع با محوریت موضوع سلامت در کتابخانه‌ها، افزایش

کمی منابع اطلاعاتی قابل‌فهم (به‌ویژه کتب و مجلات) در حوزه سلامت برای آحاد جامعه، راه‌اندازی پایگاه‌های اطلاعاتی الکترونیک سلامت و ... به ارتقای سطح سواد سلامت استفاده‌کنندگان کمک نموده و در تقویت سطح سلامت جامعه نقش‌آفرین باشند.

نتیجه‌گیری

نتایج نشان داد که نیاز به دریافت اطلاعات حوزه بهداشت و سلامت توسط کاربران و استفاده‌کنندگان از کتابخانه‌های عمومی استان مازندران نسبتاً بالا گزارش شده است. همچنین استفاده‌کنندگان و کاربران، دریافت اطلاعات مرتبط با بیماری‌ها را در سطح بالایی عنوان کرده‌اند که این امر می‌تواند ناشی از نگرانی‌ها و دغدغه‌های آنها در رابطه با بیماری‌ها و سلامتشان باشد. دریافت اطلاعات بهداشتی می‌تواند نقش مهمی در بهبود پیامدهای سلامت آنها داشته باشد و کتابخانه‌های عمومی نیز می‌توانند در راستای ارتقای آگاهی و دانش آنها در حوزه‌های مختلف موضوعی به‌ویژه در حوزه بهداشت و سلامت، نقش‌آفرین و تأثیرگذار باشند. مراجعه‌کنندگان و کاربران کتابخانه‌های عمومی از قشرهای مختلف جامعه هستند و هرکدام به سهم خود می‌توانند پیام‌ها و اطلاعات بهداشتی و مربوط به سلامت را به اجتماعی که در آن زندگی می‌کنند، منتقل نمایند. در نتیجه لازم است نیازسنجی مناسب در رابطه با اطلاعات بهداشتی برای آحاد جامعه صورت پذیرد تا شرایط برای دسترسی و دستیابی آنها به اطلاعات حوزه سلامت به شکل مطلوب انجام گیرد.

References

- [1] Riahi A, Hariri N, Nooshinfard F. Immigrants and Information Needs: Health Information Needs of Immigrants admitted to Health care Centers of Medical Sciences Universities in Iran. *J Health* 2016; 7 (4): 435-45.
- [2] Jafary Nodoushan Z, Alipour Nodoushan K, Ahmari Tehran H, Mohammad Salehi N, Shojaei S, Asgarian A et al. Search for Health-Related Information in Internet by People Referred to Clinics of Training-Treatment Centers in Qom City, Iran, 2015. *Qom Univ Med Sci J* 2016; 10 (9): 61-9.
- [3] Mohammadi M, Sepidnameh Z, Ebadollah-Amoughin J. The Nomad Women's Health-Hygienic Information Needs: Motivation, Resources and Challenges. *Health Inf Manage* 2017; 14(1): 26-30.
- [4] Case, D; Johnson, J; Andrews, J; Allard, S; & Kelly, K. From two-step flow to the Internet: the changing array of sources for genetics information seeking. *Journal of the American Society for Information Science and Technology* 2004; 55(8): 660-9.
- [5] Adeyoyin SO, Oyewusi FO. A Survey of the Needs and Utilization of Health Information among Young Adults in Abeokuta, Ogun State, Nigeria. *Library Philosophy and Practice* 2015. Available from: <http://digitalcommons.unl.edu/libphilprac/1296>. Accessed May 15, 2016.
- [6] Joulah L, Babalhavaeji F, Hariri N. Health promotion by setting up of medical up of medical and health information services in public libraries: A qualitative approach. *J Rehab Med* 2016; 5(2): 9-19.
- [7] Dehghani rayeni H, Hashemzadeh M J, Nowkarizi M. The role of the public libraries of Kerman on promoting users' reading culture. *PubliJ* 2016; 22(2): 229-46.
- [8] Kahouei M, Babamohamadi H, Ghazavi S, Mehdizadeh J. A survey on barriers to access health information resources of nursing care from the perspectives of nurses and nursing students. *JHA* 2012; 15 (49): 27-38.
- [9] Nasrollahzadeh S. Health Information-Seeking Behavior of Pregnant Women: A Grounded Theory Study. *HII* 2015; 1(4): 270-81.
- [10] Zare-Farashbandi F, Lalazaryan A, Rahimi A, Hassanzadeh A. The Effect of Contextual Factors on Health Information Seeking Behavior of Isfahan Diabetic Patients. *IJNR* 2016; 11 (1): 76-86.
- [11] Okhovati M, Sharifpoor E, Hamzeh Zadeh M, Shahsavari M, Soltan shahi M. The Role of Public Libraries on Kerman Health Information Seeking Behavior. *Journal of Health and Biomedical Informatics* 2016; 3 (1): 48-56.
- [12] Lee TW, Lee SH, Kim HH, Kang SJ. Effective intervention strategies to improve health outcomes for cardiovascular disease patients with low health literacy skills: a systematic review. *Asian Nursing Research* 2012; 6(4): 128-36.
- [13] Zare Gavgani V, Gheysari E, Asghari Jafar Abadi M. A Study on the Information Seeking Behavior of Members of Qazvin Public Libraries on Health Related Topics. *PubLi J* 2014; 20(1): 93-112.

A Study of Health Information Needs and Health Information Seeking Among Users of Mazandaran Public Libraries During 2015-16: A Short Report

A. Riahi¹

Received: 14/06/2017 **Sent for Revision:** 09/07/2017 **Received Revised Manuscript:** 24/08/2017 **Accepted:** 18/10/2017

Background and Objectives: Health information plays an important role related to increasing people's health level in today's societies and can provide appropriate condition for developing health policy and system of different countries. This study aimed to determine the health information needs and health information seeking ways among the users of Mazandaran public libraries.

Materials and Methods: This was a descriptive study. Statistical populations included 384 users of Mazandaran public libraries in 2016. A self-constructed questionnaire was used to collect data and data analysis was done using descriptive statistics, Mann-Whitney, and Kruskal-Wallis none-parametric tests.

Results: The findings showed that the information related to "access to healthy life" and "Non-communicable infectious diseases" were identified as the most important health information needs by the average of 4.11 and 4.04, respectively. Also, 28.1% of people (103) mentioned that they highly need to receive information throughout the day and they also stated that doctors and TV are the most important ways to access health information (348 users, 94.8% and 326 user, 88.8%, respectively).

Conclusion: Users say that public libraries play a great role in having access to health information resources. Public libraries also can be effective in obviating health information needs of all people in the society and helping them to improve their health information.

Key words: Health information needs, Health information seeking, public Library, Mazandaran

Funding: There was no funding for this article

Conflict of interest: None declared.

Ethical approval: The Ethics Committee of Mazandaran Public Library Foundation approved the study.

How to cite this article: Riahi A. A Study of Health Information Needs and Health Information Seeking Among Users of Mazandaran Public Libraries During 2015-16: A Short Report. *J Rafsanjan Univ Med Sci* 2017; 16(7): 683-90. [Farsi]

1- PhD in Knowledge and Information Science, Young Researchers and Elites Club, Science and Research Branch, Islamic Azad University, Tehran, Iran
(Corresponding Author) Tel: (011) 33883012, Fax: (011) 33883012, E-mail: ariahi1986@gmail.com